

**Державна служба України з надзвичайних ситуацій
Черкаський інститут пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля
Національного університету цивільного захисту України**

ЗАТВЕРДЖУЮ
начальник факультету
цивільного захисту

 Олег МИРОШНИК
«28» серпня 2024 року

Затверджено вченою радою
факультету цивільного захисту
(протокол від 28.08.2024 № 13)

Голова вченої ради
 Олег МИРОШНИК
«28» серпня 2024 року

**ПРОГРАМА
АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ**

за освітньо-професійною програмою
«Екстремальна та кризова психологія»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 053 «Психологія»

Черкаси
2024

ВСТУП

Програма атестаційного екзамену складена відповідно до освітньо-професійної програми «Екстремальна та кризова психологія» підготовки здобувача за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 053 «Психологія».

Екзаменаційне випробування проводиться з метою атестації здобувачів вищої освіти шляхом встановлення відповідності результатів навчання вимогам освітньої програми та Стандарту вищої освіти.

Для проведення атестаційного екзамену створюється комісія у складі голови, його заступника та членів екзаменаційної комісії. До складу екзаменаційної комісії можуть включатися представники роботодавців та їх об'єднань.

У своїй діяльності комісія керується Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», Статутом Національного університету цивільного захисту України, Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України та Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційних комісій щодо атестації осіб, які здобувають освітній ступінь бакалавра та магістра в Національному університеті цивільного захисту України.

Атестаційний екзамен проводиться в усній формі. Для проведення екзамену випусковою кафедрою розробляються екзаменаційні білети, які розглядаються на засіданні кафедри та підписуються її начальником. Кожен екзаменаційний білет містить три завдання. Усі білети рівнозначні за своєю складністю і потребують застосування широкого діапазону знань, спрямовані не на просте відтворення теоретичного матеріалу тієї чи іншої проблеми, а вимагають активізації творчої розумової діяльності здобувача.

Під час проведення атестаційного екзамену на одному засіданні екзаменаційної комісії атестується не більше 24 здобувачів. Тривалість екзамену для одного здобувача не може перевищувати 0,5 годин (з врахуванням часу на підготовку та відповідь здобувача). Загальна тривалість екзамену не повинна перевищувати 6 академічних годин на день.

Під час складання атестаційного екзамену здобувач може використовувати лише ручку та чистий аркуш паперу для підготовки до відповіді. Усі інші матеріали, як то законодавчі та нормативні акти, методичні матеріали, довідники, словники, записи, конспекти, тощо, а також засоби мобільного зв'язку, будь-які носії інформації протягом екзамену використовувати суворо забороняється. У разі порушення зазначених вимог, а також при встановленні фактів несамотійного виконання завдань, які проявляються, наприклад, у вигляді розмов, підказування, інших видів спілкування, комісія має право обґрунтовано виставити здобувачу загальну незадовільну оцінку.

Складання атестаційного екзамену проводиться на відкритому засіданні екзаменаційної комісії за участю не менше половини її складу за обов'язкової присутності голови комісії.

Оцінювання результатів рівня знань здобувачів під час складання атестаційного екзамену здійснюється за 100-бальною шкалою оцінювання НУЦЗ України з переведенням її в оцінку за шкалою ЄКТС та в 4-бальну шкалу (таблиця 1) відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України.

Під час проведення атестаційного екзамену кожний член екзаменаційної комісії оцінює відповідь здобувача з кожного завдання у балах згідно із критеріями оцінювання результатів рівня знань здобувачів. Якість відповідей здобувача на додаткові запитання членів комісії має враховуватися при оцінюванні завдань білета з екзамену.

Після закінчення атестаційного екзамену, на закритому засіданні комісії, за сумою балів її членів визначається оцінка здобувача як середній бал за 100-бальною шкалою оцінювання. Результати вносяться до протоколу.

Оголошення результатів атестаційного екзамену здобувачам здійснює голова екзаменаційної комісії у день складання екзамену.

Оголошені головою комісії результати атестації здобувачів є остаточними й апеляції не підлягають.

У разі порушення процедури проведення атестаційного екзамену, здобувач має право подати апеляцію на ім'я начальника інституту відповідно до процедури встановленої Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційних комісій щодо атестації осіб, які здобувають освітній ступінь бакалавра та магістра в Національному університеті цивільного захисту України.

У випадку, якщо здобувач не з'явився на засідання екзаменаційної комісії для складання атестаційного екзамену у протоколі зазначається, що він «не атестований у зв'язку з неявкою на засідання».

Якщо здобувач не з'явився на засідання комісії із поважної причини, що підтверджується відповідними документами, йому може бути встановлена інша дата складання атестаційного екзамену.

Здобувач, який не склав атестаційний екзамен у зв'язку з неявкою без поважних причин, за поданням факультету, відраховується з інституту за невиконання індивідуального навчального плану.

Здобувач, який під час складання атестації отримав незадовільну кількість балів, що визначена в НУЦЗ України за 100-бальною шкалою оцінювання, або був не допущений до атестації за невиконання індивідуального навчального плану, за поданням факультету відраховується з інституту.

Повторне складання атестаційного екзамену з метою підвищення оцінки не дозволяється.

1. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ПІД ЧАС АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Оцінка з атестаційного екзамену виставляється комісією за 100 бальною шкалою, відповідно до таблиці 1.

Таблиця 1

Критерії оцінювання знань здобувачів з атестаційного екзамену

Сума балів за 100 - бальною шкалою	Критерії оцінювання	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за 4-бальною шкалою
90-100	Здобувач виявляє глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; вміє аналізувати явища, які вивчаються, в їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідає на поставлені запитання; вміє застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.	A	відмінно
80-89	Здобувач володіє ґрунтовними знаннями навчального матеріалу; дає аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміє застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач.	B	добре
65-79	Здобувач володіє знаннями навчального матеріалу; дає аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні (несуттєві) неточності; вміє застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.	C	
55-64	Здобувач має посередні знання навчального матеріалу, дає мало аргументовані відповіді, слабо застосовує теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.	D	задовільно
50-54	Здобувач володіє слабкими знаннями навчального матеріалу, дає неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності викладання, слабо застосовує теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.	E	
35-49	Здобувач не володіє знаннями значної частини навчального матеріалу, допускає істотні помилки у відповідях на запитання, не вміє застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.	FX	незадовільно
0-34	Здобувач не володіє знаннями значної частини навчального матеріалу, допускає істотні помилки у відповідях на запитання, не вміє орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, не знає основних фундаментальних положень.	F	

2. ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА АТЕСТАЦІЙНИЙ ЕКЗАМЕН

Перелік завдань з навчальної дисципліни «Загальна психологія»

1. Розкрити предмет, завдання, принципи і методи психології як науки.
2. Обґрунтувати вимоги до особистості практичного психолога.
3. Дати загальну характеристику історії психології як галузі наукового знання. Охарактеризувати основні етапи розвитку психології в Україні.
4. Провести порівняльну характеристику розвитку психологічної думки в контексті філософії Давнього світу та епохи Відродження.
5. Розкрити та проаналізувати особливості філософської і психологічної думки в епоху Наукової революції (барокко) та розвитку психологічної думки у XIX і XX ст.
6. Проаналізувати історію виникнення зоопсихології та порівняльної психології та розкрити методи зоопсихологічних досліджень.
7. Пояснити у чому полягають відмінності психіки людини і тварини.
8. Розкрити форми вияву психіки: психічні процеси, стани і властивості.
9. Дати загальну характеристику пізнавальних процесів: відчуттів, сприймання, пам'яті, уваги, уяви та мислення.
10. Розкрити поняття про темперамент та характер особистості, їх типи та основні властивості.
11. Розкрити поняття про емоції та почуття, охарактеризувати основні емоційні стани та їх зовнішні прояви.
12. Дати порівняльну характеристику понять «Індивід», «Індивідуальність», «Особистість».
13. Пояснити в чому полягає активність особистості та її джерела, охарактеризувати активність особистості в різних психологічних теоріях.
14. Проаналізувати потреби як джерело активності людини: потреби в досягненні досконалості, цілісності і єдності, уникнення ізоляції від оточуючих, встановлення зв'язків, потреби в самоактуалізації тощо.
15. Охарактеризувати основні вітчизняні та зарубіжні теорії особистості.

Рекомендовані джерела інформації

1. Буняк Н.А. Загальна психологія. Тернопіль: вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. 300 с.
2. Ільїна Н.М., Мисник С.О. Загальна психологія: теорія та практикум. Київ : «Університетська книга», 2023. 352 с.
3. Максименко С.Д. Загальна психологія: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 272 с.

4. Москалець В. П. Загальна психологія: підручник. Київ : Ліра-К, 2021. 564 с.

5. Сергеєнкова О.П. Загальна психологія: навч. посіб. Київ: ВД «Сварог», 2019. 296 с.

Перелік завдань з навчальної дисципліни «Вікова психологія»

1. Розкрити зміст поняття про вік та дати характеристику віковій періодизації психічного розвитку.

2. Розкрити зміст поняття про сенситивні періоди психічного розвитку особистості. Визначити вікові та індивідуальні особливості розвитку психіки.

3. Проаналізувати закономірності психічного розвитку людини. Розкрити зміст рушійних сил розвитку психіки. Проаналізувати вікові кризи психічного розвитку людини та їх причини.

4. Дати характеристику особливостям психічного розвитку новонародженого та немовляти. Розкрити зміст кризи першого року життя та визначити особливості її протікання.

5. Проаналізувати особливості психічного розвитку на етапі раннього дитинства. Розкрити зміст кризи трьох років, визначити особливості її протікання.

6. Проаналізувати особливості психічного розвитку на етапі дошкільного дитинства. Розкрити зміст кризи трьох та семи років та визначити особливості їх протікання.

7. Проаналізувати особливості психічного розвитку молодшого школяра. Охарактеризувати соціальну ситуацію розвитку молодшого школяра.

8. Проаналізувати психологічні особливості підліткового віку. Розкрити зміст кризи підліткового віку та визначити шляхи її протікання.

9. Дати характеристику періоду ранньої юності. Розкрити зміст поняття ідентичності та визначити етапи її розвитку.

10. Проаналізувати механізми самореалізації у дорослому віці. Розкрити зміст кризи середини життя, визначити особливості її перебігу.

Рекомендовані джерела інформації

1. Вікова психологія: навч. посіб. / Сергеєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Київ: Центр учбової літератури, 2023. 376 с

2. Кацавець Р.С. Вікова психологія: навч. посіб. Київ: Алерта, 2019. 112 с.

3. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2016. 360 с.

4. Фомич М.В., Кришталь М.А., Спіркіна О.О.. Вікова психологія та геронтопсихологія: курс лекцій. Черкаси: ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля, 2019. 342 с.

5. Ушакова І.М. Вікова психологія: курс лекцій. Харків : НУЦЗУ, 2016. 123 с.

Перелік завдань з навчальної дисципліни «Організаційна психологія»

1. Охарактеризувати об'єкт, предмет та завдання організаційної психології.

2. Пояснити вплив індустріалізації на становлення організаційної психології.

3. Проаналізувати функцію психолога в організації.

4. Дати характеристику мотивації як функції управління.

5. Дати визначення та порівняти формальні і неформальні групи в організаціях.

6. Проаналізувати причини виникнення синдрому професійного вигорання та скласти орієнтовний план-конспект тренінгового заняття «Професійне вигорання, його причини та шляхи подолання».

7. Дати аналіз прикладним напрямкам роботи психолога в організації (просвітницька, психокорекційна та консультативна діяльність).

8. Виділити можливі труднощі, що виникають у процесі адаптації співробітників в організації. Дати рекомендації щодо подолання цих труднощів.

9. Проаналізувати принципи створення та роботи команд в організації, запропонувати вправи для тренінгу командоутворення.

10. Розкрити модель організаційної культури І. Каганця.

Рекомендовані джерела інформації

1. Матушкіна М.В. Організаційна поведінка: навч. посіб. Старобільськ, 2016. 200 с.

2. Монастирський Г. Л. Теорія організації: підруч. Тернопіль: ТНЕУ, 2014. 288 с.

3. Молчанова А. О., Воляник І. В., Кондратьєва В. П. Організаційна поведінка: навч. посібн. ; за наук. ред. А. О. Молчанової. Івано-Франківськ, «Лілея-НВ». 2015. 176 с.

4. Психолого-організаційні детермінанти забезпечення психологічного здоров'я персоналу освітніх організацій в умовах соціальної напруженості: монографія / Л. М. Карамушка, О. В. Креденцер, К. В. Терещенко та ін.; за ред. Л. М. Карамушки. Київ – Львів : Видавець Вікторія Кундельська, 2021. 278 с.

5. Прищак М.Д. Лесько О.Й. Психологія управління в організації : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. Вінниця, 2016. 150 с.

Перелік завдань з навчальної дисципліни «Патологічна та клінічна психологія»

1. Розкрити зміст поняття психічної патології та її ознак. Проаналізувати вплив загальнопсихологічних теорій на розвиток патопсихології (асоціативна психологія, біхевіоризм, гештальтпсихологія, психоаналіз, гуманістична, когнітивна психологія).

2. Розкрити зміст поняття «патопсихологічний висновок» та особливості його формулювання. Розкрити зміст методів дослідження в патопсихології, їхні особливості в процесі патопсихологічного обстеження.

3. Дати характеристику розладам відчуття та сприймання. Охарактеризувати ілюзії та галюцинації, ейдетизм та агнозію як порушення сприймання.

4. Дати характеристику кількісним та якісним порушенням пам'яті (амнезія, гіпермнезія, гіпомнезія, парамнезія). Розкрити зміст закону формування мнестичних розладів.

5. Проаналізувати розлади мислення за темпом та будовою (прискорення, стрибки ідей, уповільнення темпу мислення, ментизм, шпрерунг, розірваність, зісковзування, безладність, інкогеренція, вербігерація).

6. Проаналізувати порушення цілепрямованості мислення (амбівалентність, резонерство, розважність мислення) та розлади мислення за продуктивністю (нав'язливі ідеї, надцінні ідеї, маячні ідеї).

7. Розкрити зміст поняття про інтелект. Проаналізувати основні порушення інтелекту. Охарактеризувати недорозвиток інтелекту та його ступені (ідіотія, імбецильність, дебільність).

8. Розкрити зв'язок мислення і мовлення. Проаналізувати порушення розвитку мовлення (затримка мовленнєвого розвитку, загальний недорозвиток мовлення, алалія, вторинне недорозвинення мови, афазія як розпад мовлення).

9. Охарактеризувати акубаротравму внаслідок бойових дій. Визначити причини, симптоми та ймовірні наслідки.

10. Проаналізувати розлади потягів (послаблення і посилення харчового і статевого потягів) та розлади інстинкту самозбереження (суїцидоманія, копрофагія). Дати визначення імпульсивним потягам та діям (піроманія, kleptomania, дромоманія).

11. Розкрити зміст поняття норми та розладу в клінічній психології. Визначити та охарактеризувати критерії психічного розладу.

12. Розкрити зміст поняття внутрішня картина хвороби. Визначити структуру внутрішньої картини хвороби.

13. Розкрити зміст поняття про соматозогнозію. Проаналізувати особистісні реакції на соматичні страждання (нормосоматозогнозії, гіперсоматозогнозії, гіпсоматозогнозії, диссоматозогнозії).

14. Охарактеризувати фантомно-больовий синдром після травматичної ампутації внаслідок воєнних дій, як різновид синдрому хронічного болю.

15. Розкрити зміст поняття про невротичні розлади. Охарактеризувати невротичні реакції, невротичні стани і невротичний розвиток особистості. Проаналізувати теорії розвитку невротичних розладів.

Рекомендовані джерела інформації

1. Друзь О.В. Психосоматичні та соматопсихічні розлади в практиці медичного психолога. Одеса: Прес-кур'єр, 2016. 372 с.
2. Ніконенко Ю.П. Клінічна психологія: навч. посіб. Київ : КНТ, 2016. 369 с.
3. Оверчук В. А. Патопсихологія з основами психіатрії : навч. посіб. для студентів. Вінниця, 2019. 382 с.
4. Розлади психічної сфери внаслідок бойових дій : навч. посібник / В.Д. Мішиєв, Б.В. Михайлов, Є.Г. Гриневич, В.Ю. Омелянович. Київ : ВСВ «Медицина», 2023. 127 с.
5. Шкарлатюк К. І. Патопсихологія : навч. посіб. Луцьк : ВежаДрук, 2022. 155 с.

Перелік завдань з навчальної дисципліни «Психофізіологія»

1. Дати визначення психофізіології як науки, розкрити задачі та перспективи її дослідження.
2. Розкрити проблему співвідношення мозку та психіки.
3. Назвати ознаки функціональної системи, аферентний синтез, акцептор результатів дії.
4. Проаналізувати значення теорії функціональних систем для психології.
5. Розкрити методи вивчення роботи головного мозку та охарактеризувати основні форми рухової активності.
6. Здійснити психофізіологічний аналіз професійної діяльності та розкрити психофізіологічні компоненти працездатності.
7. Дати характеристику психофізіологічним детермінантам адаптації людини до екстремальних умов діяльності.
8. Розкрити та охарактеризувати методики визначення домінуючої півкулі.
9. Проаналізувати психофізіологічні механізми адиктивної поведінки, види адикцій.
10. Розкрити особливості адаптації та її значення в системі психофізіологічного забезпечення професійної діяльності.

Рекомендовані джерела інформації

1. Анатомія та психофізіологія ЦНС: навч. посіб. / укладачі Оверчук В.А., Міщук С.С., Боженко В.Г. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. 192 с.
2. Дегтяренко Т.В., Ковиліна В.Г. Психофізіологія розвитку. Київ : УАІД «Рада», 2022. 327 с.
3. Кузів О.Є. Психофізіологія: курс лекцій. Тернопіль: вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. 194 с.
4. Підготовка з надання домедичної допомоги: навчальний посібник за ред. Хлівний М.Г., Черненко О.М., Швиденко А.В., Пархоменко Т.В. Черкаси, 2019. 100 с.
5. Психофізіологічні закономірності життєстійкості фахівців соціономічних професій : монографія / за ред. О. М. Кокуна. Київ – Львів, 2021. 236 с.

Перелік завдань з навчальної дисципліни «Психотерапія фахівців екстремального профілю діяльності»

1. Розкрити зміст поняття про психотерапію. Визначити види, підходи та методи психотерапевтичного процесу. Розкрити особливості психотерапії фахівців екстремального профілю діяльності.
2. Охарактеризувати психодинамічну модель психотерапії та можливості її використання фахівцями екстремального профілю діяльності. Проаналізувати генезу неврозу в психодинамічній психотерапії. Визначити результат психотерапевтичного впливу в психодинамічній психотерапії.
3. Охарактеризувати когнітивно-біхевіоральний напрям психотерапії та можливості його використання фахівцями екстремального профілю діяльності. Проаналізувати генезу неврозу в когнітивно-біхевіоральному напрямку психотерапії та визначити результат психотерапевтичного впливу.
4. Охарактеризувати гуманістичний напрямок психотерапії та можливості його використання фахівцями екстремального профілю діяльності. Проаналізувати генезу неврозу в когнітивно-біхевіоральному напрямку психотерапії та визначити результат психотерапевтичного впливу.
5. Охарактеризувати тілесно-орієнтований підхід до подолання психотравм фахівцями екстремального профілю діяльності. Проаналізувати генезу неврозу в тілесно-орієнтованому напрямку психотерапії та визначити результат психотерапевтичного впливу.
6. Охарактеризувати гештальт-терапію та можливості її використання фахівцями екстремального профілю діяльності. Проаналізувати генезу неврозу в гештальт-терапії та визначити результат психотерапевтичного впливу.

7. Охарактеризувати трансактний аналіз та можливості його використання фахівцями екстремального профілю діяльності. Проаналізувати генезу неврозу в теорії трансактного аналізу та визначити результат психотерапевтичного впливу.

8. Охарактеризувати аналітичної психотерапію та можливості її використання фахівцями екстремального профілю діяльності. Проаналізувати генезу неврозу в аналітичній психотерапії та визначити результат психотерапевтичного впливу.

9. Охарактеризувати індивідуальну психотерапію та можливості її використання фахівцями екстремального профілю діяльності. Проаналізувати генезу неврозу в індивідуальній психотерапії та визначити результат психотерапевтичного впливу.

10. Визначити особливості подолання негативних психологічних наслідків війни за допомогою психотерапевтичних технік.

Рекомендовані джерела інформації

1. Карпенко Є. Методи сучасної психотерапії : навч. посіб. Дрогобич : Посвіт, 2015.

2. Михальченко Н.В. Психотерапія з психокорекційною роботою: навч.-метод. посіб. Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2018. 236 с.

3. Мушкевич М.І. Основи психотерапії : навч. посіб. Луцьк : ВежаДрук, 2017. 420 с.

4. Кошова І. В., Литовченко Н. Ф. Психотерапія: навч.-метод. посібн. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2022. 113 с.

5. Основи психотерапії: навч. посібник / К.В. Седих, О.О. Фільц, В.І. Банцер та ін.; за ред. К.В. Седих, О.О. Фільц. К.: Академвидав, 2016. 191 с.

Перелік завдань з навчальної дисципліни «Соціальна психологія»

1. Висвітлити теоретичні концепції, завдяки яким була започаткована соціальна психологія («психологія народів», «психологія мас», «інстинкти поведінки»).

2. Охарактеризувати «вікно Джогарі», як засіб оцінки відвертості учасників комунікації.

3. Проаналізувати поняття комунікативної компетентності як прагматичного використання соціальних знань і навичок в спілкуванні.

4. Дати характеристику методу експерименту в соціальній психології, його характерні особливості, етапи проведення, переваги та недоліки.

5. Розкрити сторони спілкування за Андреевою Г.М. (комунікативна, інтерактивна та перцептивна сторони).

6. Проаналізувати відмінності міжособистісного та рольового спілкування.

7. Аргументувати твердження: «Спілкування є потребою людини».
8. Запропонувати заходи для запобігання (уникнення) «дефектів» у контактах.
9. Проаналізувати, в чому полягає фундаментальна помилка каузальної атрибуції.
10. Виділити головні підходи до вивчення малих та великих соціальних груп.

Рекомендовані джерела інформації

1. Кудерміна О. І., Казміренко Л. І., Власенко С.Б. Соціальна психологія: навч. посіб. Київ: НАВС, 2020. 243 с.
2. Основи соціальної психології: підручник ; за ред. М.М. Слюсаревського. Київ : Талком, 2018. 580 с.
3. Поліщук В. М. Соціальна психологія: навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2021. 271 с
4. Соціальна психологія: навч. посіб. / Н. Ю. Волянчук, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.
5. Сурякова М. В., Панфілова Г. Б., Склянська О. В. Соціальна психологія (з основами соціально-психологічного тренінгу): навч. посіб. Дніпро: Середняк Т. К., 2021. 150 с.

Перелік завдань з навчальної дисципліни «Експериментальна психологія»

1. Дати характеристику експериментальній психології як галузі наукового психологічного знання. Розкрити пояснювальний потенціал проведення методологічного, теоретичного та емпіричного аналізу.
2. Розкрити предмет і завдання експериментальної психології. На підставі цього аналізу обґрунтувати необхідність дотримуватись меж у форматі конкретних досліджень і дослідницьких питань.
3. Розкрити методологічні, теоретичні та емпіричні відмінності експериментальної психології як наукового методу для проведення досліджень та експертиз від практики використання контрольованого впливу у звичайної людини.
4. Обґрунтувати чи спростувати думку про те, що сучасною тенденцією експериментальної психології є дослідження особистості в межах природничо-наукової парадигми. Пояснити власну думку.
5. Розкрити чим визначено вибір наукової проблеми в соціально-психологічному дослідженні. Показати схемою.
6. За допомогою мови в експериментальній психології «розуміють» явище, або його ідентифікують, вирізняють, розпізнають. Показати за

допомогою схеми як поняття «ідентифікувати», «вирізняти», «розпізнавати» допомагають зрозуміти досліднику явище і перейти від чогось невизначеного до визначеного у психіці чи соціальному житті.

7. Експеримент починається з простого найменування, як у повсякденній мові, що описує і пояснює світ людської взаємодії. Скільки разів найменують в експерименті та роблять описи і для чого найменують? Довести власною схемою, спираючись на раніш отриману схему «опис – узагальнення -... - управління».

8. У якій спосіб змінні пов'язані з одиницею дослідження, зокрема із гіпотезою, з іншими одиницями? Показати за допомогою схеми.

9. Змінна має бінарну форму. За допомогою схеми розкрити це твердження.

10. Навести приклад того, що досліднику необхідно майстерно оперувати зовнішніми вимірами з метою викликати назовні дух дійсності. Іноді цей дух називають «конструктом».

11. Розкрити зміст та обсяг понять, які стосуються передумов становлення експериментального методу в психології. Схематизувати відповідь, скласти перелік понять, схему використати під час відповіді.

12. Розкрити зміст та обсяг понять, які стосуються перших експериментів у психології, зокрема, проведених в межах психофізіології. Схематизувати відповідь, скласти перелік понять, схему використати під час відповіді.

13. Розкрити яким був внесок основних напрямів психологічної науки в становлення і розвиток експерименту в психології? Схематизувати відповідь, скласти перелік понять, схему використати під час відповіді.

14. Розкрити особливості становлення і розвитку експериментального дослідження психіки у вітчизняній психології. Схематизувати відповідь, скласти перелік понять, схему використати під час відповіді.

15. Розкрити, яким чином можна тлумачити предмет експериментальної психології на сучасному етапі його розвитку. Схематизувати відповідь, скласти перелік понять, схему використати під час відповіді.

Рекомендовані джерела інформації

1. Боснюк В. Ф. Математичні методи в психології: курс лекцій. Мультимедійне навчальне видання. Харків: НУЦЗУ, 2020. 141 с.

2. Грибенюк Г. С. Експериментальна психології: курс лекцій. Черкаси, 2017. 261 с.

3. Максименко С.Д., Носенко Е.Л. Експериментальна психологія : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 359 с.

4. Романенко О. В. Експериментальна психологія. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2017. 146 с.

5. Туриніна О.Л. Методологія та методи психологічного дослідження: навч.-метод. посіб. Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 206 с.

Перелік завдань з навчальної дисципліни «Психодіагностика»

1. Розкрити обсяг та зміст поняття «Психодіагностика», предмет і структуру психодіагностики як науки, ознаки, що дозволяють психологу припустити наявність психодіагностичного процесу.
2. Дати порівняльну характеристику обігу знань від практики до рекомендацій у психодіагностиці та диференційованій психології.
3. Дати порівняльну характеристику психодіагностичному процесу та процесу психологічного оцінювання.
4. Дати порівняльну характеристику психодіагностики та психометрії. Чим корисний такий кут зору?
5. Розкрити джерела психодіагностики як науки (Гальтон, Біне, Кеттел, Спірмен) та окремо як практики.
6. Розкрити пізнавальні ситуації розвитку «особистісної» психодіагностики. Чи є в них сьогодні їх пояснювальний потенціал для психодіагноста?
7. Розкрити джерела «проективної» психодіагностики. В чому їх теоретична актуальність зараз?
8. Дати характеристику проблемі взаємозв'язку надійності та валідності психодіагностичної методики. Які з цих знань зведено у концепти, корисні сучасному досліднику?
9. Порівняти обсяг та зміст понять, які характеризують точність, однозначність, репрезентативність тестових норм. Розкрити в чому відмінності?
10. За допомогою поняттєвих засобів показати як «діагностують» явище, або його ідентифікують, вирізняють, розпізнають. Це тотожні поняття із поняттями «оцінити», «виміряти», чи ні?
11. Розкрити типи особистісних опитувальників. В чому відмінності між ними? Навести приклади.
12. Розкрити особливості використання діагностичних методик для оцінки тріади: особистість — її активність — ситуація.
13. Розкрити види проективних методик, назвати приклади до кожного різновиду.
14. Розкрити рівні діагностичного висновку. Відповідь підкріпити мовними формулюваннями щодо обраного Вами для прикладу предмету діагностування.
15. Розкрити етичні принципи проведення психодіагностичного процесу.

Рекомендовані джерела інформації

1. Грибенюк Г. С. Психодіагностика в особливих умовах: курс лекцій. Черкаси, 2017. 280 с.

2. Неурова А. Б. Діагностика індивідуально-психологічних властивостей особистості. Львів. НАВС, 2016. 181 с.

3. Психологічне вивчення особового складу Збройних Сил України: метод. посіб. / Кокур О.М., Агаєв Н.А., Пішко І.О., Лозінська та ін. Київ: ФОП Маслаков, 2019. 288 с.

4. Терлецька Л. Г. Основи психодіагностики: навч. посіб. Київ : Главник, 2016. 144 с.

5. Чала Ю.М., Шахрайчук А.М. Психодіагностика: навч. посіб. Харків: НТУ «ХП», 2018. 246 с.

Перелік завдань з навчальної дисципліни «Психологічне консультування фахівців екстремального профілю діяльності»

1. Розкрити уявлення про структуру та етапи психологічного консультування в сучасній психології.

2. Проаналізувати сучасні напрямки психологічного консультування фахівців екстремального профілю діяльності.

3. Охарактеризувати особливості психологічного консультування фахівців екстремального профілю діяльності з проблем міжособистісної взаємодії.

4. Розкрити особливості психологічного консультування з проблем саморегуляції у ділових стосунках.

5. Охарактеризувати психологічне консультування фахівців з проблем сімейної взаємодії.

6. Розкрити особливості психологічного консультування фахівців екстремального профілю діяльності з особистісних проблем.

7. Пояснити як використовується тестування у практиці психологічного консультування фахівців екстремального профілю діяльності.

8. Здійснити оцінку ефективності результатів психологічного консультування.

9. Проаналізувати механізми психологічного впливу та взаємодії у психологічному консультуванні.

10. Розкрити фактори екстремальності діяльності, що сприяють виникненню психологічних проблем особистості.

11. Розкрити особливості профілактики професійних деформацій психологів-консультантів екстремального напрямку.

12. Обґрунтувати основні технології психологічного консультування представників ризиконебезпечних професій.

13. Зробити опис зрушень у комунікативній сфері фахівців екстремального профілю після психологічного консультування.

14. Представити аналіз динаміки психічних станів, пов'язаних з наявністю екзистенційних проблем та особистісних криз фахівців екстремального профілю у результаті психологічного консультування.

15. Здійснити оцінку ефективності психологічного консультування фахівців екстремального профілю діяльності, які мають проблеми професійного розвитку.

Рекомендовані джерела інформації

1. Євдокимова Н.О., Опанасенко Л.А, Іванцова Н.Б. Психологічні основи професійного консультування: навч. посіб. Миколаїв: Іліон, 2015. 384 с.
2. Приходько Ю.О. Практична психологія: введення у професію: навч. посіб. Київ: Каравела, 2017. 248 с.
3. Психолого-корекційний практикум травм війни : навч. посіб. / І. Сулятинський, К. Островська, В. Осьодло та ін. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2019. 396 с.
4. Психологічне консультування: теорія та практика: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. І. М. Зварича, В. Г. Панка, В. М. Радчук. Чернівці: Рута, 2014. 272 с.
5. Сучасні форми та методи роботи психолога в кабінеті психологічного розвантаження персоналу ДСНС України: монографія / М.А. кришталь, М.В. Фомич, Л.І. Мохнар, О.М. Дячкова, Т.В. Чередниченко. Черкаси: видавець Вовчок О.Ю., 2023. 198 с.

Перелік завдань з навчальної дисципліни «Екстремальна та кризова психологія»

1. Розкрити обсяг та зміст основних понять, що використовуються в законодавстві України для відображення та опису ризиконебезпечних ситуацій у діяльності персоналу ДСНС України.
2. Диференціювати та провести феноменологічний аналіз понять «типові умови діяльності», «особливі умови діяльності», «екстремальні умови діяльності».
3. Описати основні групи факторів, що мають сильний психологічний вплив на персонал ДСНС України в екстремальних умовах воєнного стану.
4. Назвати та охарактеризувати ознаки основних психічних станів, що виникають у персоналу ДСНС України в екстремальних умовах воєнного стану.
5. Пояснити суб'єктивну значущість стресогенності екстремальних ситуацій.
6. Проаналізувати модель професійного стресу працівника ДСНС України.
7. Диференціювати та провести феноменологічний аналіз понять «стрес», «травматичний стрес», «посттравматичний стресовий розлад».
8. Визначити зміст та особливості психологічні реабілітації персоналу ДСНС України після діяльності в умовах обстрілів.

9. Визначити та проаналізувати суб'єктів впливу на психічне здоров'я персоналу ДСНС України.

10. Проаналізувати соціально-психологічні причини травматизму і загибелі персоналу ДСНС України в умовах воєнного стану

11. Розкрити обсяг і зміст понять «криза», «кризова подія», «критична ситуація».

12. Скласти програму кризової допомоги як моделі розв'язання проблем.

13. Проаналізувати причини суїцидальної поведінки персоналу ДСНС України.

14. Розкрити особливості візуальної діагностики людини, яка знаходиться в передсуїцидальному стані.

15. Скласти алгоритм дій психолога щодо психопрофілактичної роботи з працівниками ДСНС України із запобігання аутодеструктивної поведінки.

Рекомендовані джерела інформації

1. Дії підрозділів ДСНС України в умовах воєнного стану: навчальний посібник / за ред. М. Ковалю. Львів: ЛДУБЖД, 2023. 308 с.

2. Приходько І.І., Колесніченко О.С., Тімченко О.В. Психологія екстремальної діяльності : навч. посіб. Харків : НА НГУ, 2016. 571 с.

3. Психологія діяльності в особливих умовах : навч. посіб. / за заг. ред. проф. М.А. Кришталю. Черкаси: видавець Третяков О.М., 2021. 120 с.

4. Психологія праці в звичайних та екстремальних умовах: навч. посіб. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 652 с

5. Юр'єва Л.М., Мамчур О.Й., Огоренко В.В., Єрчкова Н.О. Кризові стани в сучасних умовах: діагностика, корекція та профілактика. К. : Видавництво ТОВ «Галерея Принт», 2017. 174 с.

Перелік завдань з навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)»

1. Розкрити основні етапи розвитку української мови та теорії походження української мови.

2. Охарактеризувати основні ознаки культури мовлення та мовленнєвого етикету.

3. Розкрити значення мови і культури мовлення у житті професійного комунікатора.

4. Назвати основні причини, наслідки і перспективи вульгаризації сучасного мовлення.

5. Розкрити значення українського правопису для професійного мовлення.

6. Розкрити особливості професійної сфери як інтеграції офіційно-ділового, наукового та розмовного стилів.

7. Пояснити, в чому полягає порушення стилістичних мовних норм.
8. Розкрити норми наукового стилю мовлення.
9. Визначити типові стилістичні помилки у використанні лексичних засобів та розкрити специфіку побудови правильних словосполучень.
10. Дати характеристику успішній комунікації в науковій діяльності.

Рекомендовані джерела інформації

1. Антонюк Т.М., Стрижаківська О.С., Авдіковська А.М. Українська мова : навч. посіб. Чернівці : ДрукАрт, 2014. 344 с.
2. Бабакова О.В., Митяй З.О., Хомчак О.Г. Українська мова за професійним спрямуванням: навч. посіб. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 151 с.
3. Богдан С.К. Українська мова за професійним спрямуванням: збірник тестових завдань для студ. вищ. навч. закл. 3-тє вид., переробл. та доповн. Луцьк : Вежа-Друк, 2015. 196 с.
4. Гриценко Т.Б. Українська мова за професійним спрямуванням. Київ : ЦУЛ, 2019. 624 с.
5. Дудик П. С. Стилїстика української мови. Київ : Вища школа, 2015. 368 с.

Перелїк завдань з навчальної дисциплїни «Фїлософїя і засади логїки»

1. Розкрити поняття свїтогляду та його їсторичнї типи.
2. Охарактеризувати вчення українських фїлософїв ХІХ столїття про людину і суспїльство.
3. Дати характеристику проблемї походження людини.
4. Розкрити особливостї виникнення і природи свїдомостї.
5. Назвати структуру свїдомостї та її рївнї.
6. Розкрити сутнїсть та структуру пїзнавального процесу.
7. Розкрити змїст поняття науки та охарактеризувати специфїку наукового пїзнання.
8. Проаналїзувати форми і методи наукового пїзнання.
9. Назвати основнї закони правильного мислення. Розкрити проблему їстини та критерїї їстинностї знання.
10. Дати характеристику основ взаємодїї природи та суспїльства

Рекомендовані джерела інформації

1. Петїнова О. Б. Фїлософїя: навч. посїб. Одеса, 2019. 304 с.

2. Філософія освіти : навч. посіб. / за наук. ред. академіка В. П. Андрущенко та ін. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 342 с.
3. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.
4. Філософія: підручник для студентів і курсантів вищих закладів освіти / авт. кол.; за ред. О. В. Рябініної, Л. І. Юрченко. Харків : Видавництво Іванченка І.С., 2021. 286 с.
5. Шепетяк О.М., Шепетяк О.Т. Філософія: підручник. Львів: Місіонер, 2020. 784 с.

Перелік завдань з навчальної дисципліни «Підготовка з надання домедичної допомоги»

1. Розкрити проблеми нормативно-правового регулювання домедичної допомоги.
2. В чому полягають принципи гарантування безпечної життєдіяльності при наданні допомоги потерпілому?
3. Розкрити методи оцінювання стану виробничого травматизму на рівні країни та суб'єкта господарювання.
4. Охарактеризувати систему організації і забезпечення домедичної допомоги.
5. Розкрити принципи роботи екстреної медичної служби.
6. Описати вимоги до транспортування тяжкохворих та потерпілих.
7. Обґрунтувати шляхи оптимізації життєдіяльності людини в системі: людина – природне середовище – техногенне середовище.
8. Здійснити обґрунтування заходів щодо оздоровлення умов праці.
9. Охарактеризувати реактивні психози (психічний шок) у людей, постраждалих під час надзвичайної ситуації воєнного характеру.
10. В чому полягають особливості надання домедичної допомоги психологом ДСНС України в осередку надзвичайної ситуації. Як здійснюється сортування постраждалих.

Рекомендовані джерела інформації

1. Білоус Т.Л. Долікарська допомога: навч. посіб. Суми: видавничо-виробниче підприємство «Мрія», 2020. 148 с.
2. Медицина надзвичайних ситуацій: навч. посіб. / В.С. Тарасюк та ін. Київ: ВСВ «Медицина», 2016. 526 с.
2. Перша екстрена і тактична медична допомога на догоспітальному етапі: навч. посіб. ; за ред. В.С. Тарасюка. 3-є вид., преробл. та доповн. К. : ВСВ «Медицина», 2019. 504 с.
4. Підготовка з надання домедичної допомоги : практикум / М.Г. Хлівний, О. М. Черненко, А.В. Швиденко, Т.В. Пархоменко. Черкаси, 2019. 100 с.

5. Анатомія людини: підручник ; за ред. І.І. Бобрика. Київ : Вища шк., 2014. 399 с.

Розглянуто на засіданні кафедри
психології діяльності в особливих умовах
Протокол № 2 від 27.08.2024

Начальник кафедри психології
діяльності в особливих умовах

Микола ФОМИЧ

Гарант освітньо-професійної програми
«Екстремальна та кризова психологія»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 053 «Психологія»
начальник кафедри психології
діяльності в особливих умовах

Микола ФОМИЧ